

Eesti Kohtunike Ühing

Hr Madis Timpson
justiitsminister
Justiitsministeerium
info@just.ee

Teie

Meie 15.04.2024

Eesti Kohtunike Ühingu ettepanekud seoses kohtunike töövõimetushüvitistega

Eesti Kohtunike Ühingu (EKOÜ) on Justiitsministeeriumis osalenud aruteludel, milliste eesmärgiks oli leida lahendusi kohtunike töövõimetushüvitiste taastamiseks. Arutelude tulemusena oleme koostanud meie ettepanekud seadusandluse muutmiseks.

Kuni 30.06.2013 (k.a) oli kohtunike töövõimetushüvitis sätestatud töövõimetuspensionina ning kehtis järgmises sõnastuses:

§ 80. Kohtuniku töövõimetuspension

(1) Kohtunikuna töötamise ajal tekkinud püsiva töövõimetuse korral on kohtunikul õigus saada kohtuniku töövõimetuspension.

(2) Kohtuniku töövõimetuspension on:

- 1) 100%-lise töövõime kaotuse korral 75% kohtuniku viimasest ametipalgast;
- 2) 80 või 90%-lise töövõime kaotuse korral 70% kohtuniku viimasest ametipalgast;
- 3) 40–70%-lise töövõime kaotuse korral 30% kohtuniku viimasest ametipalgast.

Tuginedes liikmete seas läbiviidud küsitlusele, toetab EKOÜ varem kehtinud regulatsiooni uuesti kehtestamist, ent pakub alternatiivselt välja uue regulatsiooni, mis arvestab tänase tööga seotud ohutegureid ning seda, et kohtunik ei peaks pikaaegse või üle 6 kuu kestva töövõimetuse tõttu oma tööst loobuma põhjusel, et tagada perekonna sissetulek.

Tervisekassa maksab haigushüvitist kuni 182 päeva, st 6 kuud ning hüvitise määr on 70%. Kutsehaigestumise ja tööõnnetuse korral on hüvitatavate päevade arv sama ent hüvitise suurus 100%. See tähendab, et pärast kuute kuud kaob haiguslehel oleva kohtuniku sissetulek täielikult, ent kohtunik ei pruugi olla tervenenu määralt, et naasta tööle. Ehkki pärast 182 päeva on isikul võimalik liikuda n-ö töövõimehindamise protsessi ning taotleda töövõimetushüvitist, siis on töövõimetushüvitise suurus minimaalne ning arvestades kohtunike varasemat tötöötasu, siis ei kvalifitseeruks kohtunik sellesse süsteemi. Lisaks ei käsitata nt tööst tingitud läbipõlemist täieliku töövõimetusest, mistõttu on hüvitise saamise tõenäosus sellisel juhul veelgi väiksem.

EKOÜ hinnangul on iga olemasolev ning tulevikus ametisse nimetatav kohtunik väärtus, mida tuleb hoida. Ei saa olla kahtlust, et kohtunikuna tööle asudes on inimene teinud teadliku valiku ning riik panustanud temasse oluliselt raha. Ulatuslikke piiranguid arvestades tuleb mõnda, et kohtunikel sisuliselt välistatud muu töö ja sissetulek. Sel põhjusel on eriti oluline, et kohtunike ja nende perekondi ei jäetaks tööst tingitud terviseprobleemidega üksi ning tagatud oleks igakülgne tugi tervenemisele ning sellele, et inimene ei naaseks sissetuleku täieliku kadumise tõttu tööle enneaegselt.

Meie alternatiivsed ettepanekud on järgmises sõnastuses.

§ 83¹. Kohtuniku töövõimetushüvitis pikaajalise töövõimetuse korral

(1) Kohtunikuna töötamise ajal tekkinud pikaajalise töövõimetuse korral on kohtunikul õigus saada pärast haigushüvitise maksmise kohustuse lõppemist täiendavalt hüvitist, mille suurus ühe kalendripäeva eest on 70 protsenti ühe kalendripäeva keskmisest tulust. Täiendavat hüvitist makstakse igakuiselt kuni töövõime taastumiseni kuid mitte kauem kui 2 aastat pikaajalise töövõimetuse tekkimisest.

(2) Kui kohtuniku töövõime ei ole 2 aasta jooksul taastunud viisil, et ta on võimeline kohtunikuna tööd jätkama, siis loetakse, et kohtunik on kohtuniku tööks püsivalt töövõimetu. Riigikohtu üldkogu võib püsivalt töövõimetu kohtuniku teenistusest vabastada kohtuniku taotluse või teenistuskoha järgse kohtu esimehe taotluse alusel. Kohtu esimehe taotlusel teenistusest vabastamisel kuulab Riigikohtu üldkogu ära kohtuniku arvamuse.

(3) Riigikohtu üldkogu võib kohtuniku teenistusest vabastada, kui kohtunik ei ole võimeline kohtunikuna töötama ning tema võimetus kohtunikuna töötada on püsiv. Kohtuniku teenistusest vabastamata jätmisel loetakse, et kohtunik on jätkuvalt pikaajaliselt töövõimetu ning talle jätkatakse käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud hüvitise maksmist.

(4) Kohtuniku ametist vabastamisel püsiva töövõimetuse korral makstakse kohtunikule hüvitist tema seitsme aasta palga ulatuses. Hüvitise arvutamise aluseks on töövõimetuse tekkimisele eelnenud viimane ametipalk.

(5) Kohtunik kes on püsiva töövõimetuse tõttu ametist vabastatud ning kellele on makstud käesoleva paragrahvi lg-s 3 märgitud hüvitis ei saa töövõime taastudes uuesti kohtunikuks kandideerida.

/VÕI/

(4) Kohtuniku ametist vabastamisel põhjusel, et kohtunik on kohtuniku tööks püsivalt töövõimetu ning ta vabastatakse sel põhjusel ametist, makstakse ametist vabastatud kohtunikule igakuist töövõimetushüvist. Töövõimetushüvitis on täieliku töövõimetuse korral 70% vastava kohtuastme kohtuniku ametipalgast ning osalise töövõimetuse korral 50% vastava kohtuastme kohtuniku ametipalgast.

(5) Igakuist kahjuhüvitist vähendatakse Eesti Töötukassa poolt isikule makstud töövõimetoetuse osa võrra ning seda makstakse kuni töövõime taastumiseni või tööle asumiseni.

§ 83². Pikaajaliselt töövõimetu kohtuniku asendamine

(1) Pikaajaliselt töövõimetul kohtuniku ametivolitused peatuvad kuni töövõime taastumiseni või kuni kohtuniku teenistusest vabastamiseni. Kohtuniku muud tagatised säilivad.

(2) Pikaajaliselt töövõimetu kohtuniku ametikoha täitmiseks võib kohtu esimehe taotluse alusel korraldada konkursi.

(3) Kohtuniku töövõime taastumisel võib kohtunike arv vastavas kohtus olla ajutiselt, kuni halduskohtus või kohtute seaduse § 58⁴ lõikes 5 nimetatud osakonnas või kolleegiumis kohtunikukoha vabanemiseni, suurem [käesoleva seaduse §-de 11, 19 ja 23](#) alusel ning § 25 lõikes 3 nimetatud arvust.

§ 83³. Haiguslehe alusel töötamine

(1) Kokkuleppel kohtu esimega võib kohtunik haiguslehel viibides teha tööd, kui see on vajalik õigusemõistmise huvides ning kooskõlas haiguslehele märgitud töötingimustega.

(2) Haiguslehe ajal töötamise eest makstakse kohtunikule töötasu mitte vähem kui 50 protsenti kohtuniku ametipalgast.

(3) Lisaks haiguslehe ajal töötamise eest makstavale tasule makstakse kohtunikule ka haigushüvitist. Haigushüvitise ja haiguslehe ajal töötamise eest makstava töötasu suurus ei või ületada kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seadus §-s 3 sätestatud kohtuniku ametipalka.

Loodame, et EKoÜ ettepanekuid on võimalik võtta aluseks seadustes muudatuste sisseviimiseks. EKoÜ on jätkuvalt valmis osalema seadusandluse muutmist puudutavatel aruteludel, kaasates vajadusel Sotsiaalministeeriumi, Sotsiaalkindlustusameti või Tervisekassa esindajaid.

Austusega

(allkirjastatud digitaalselt)

Anu Uritam

Eesti Kohtunike Ühingu esimees